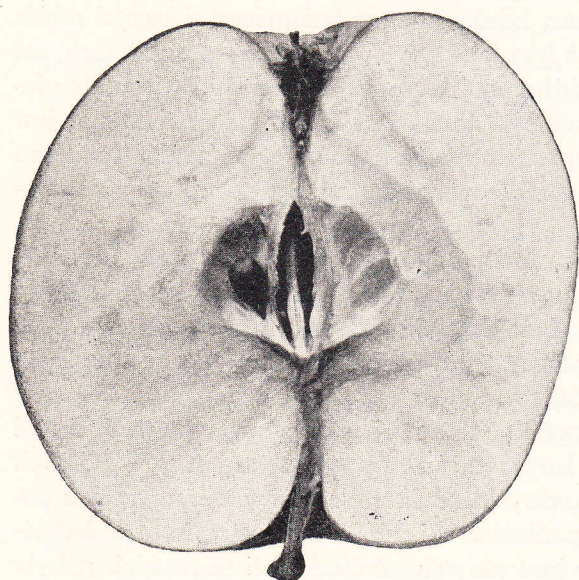


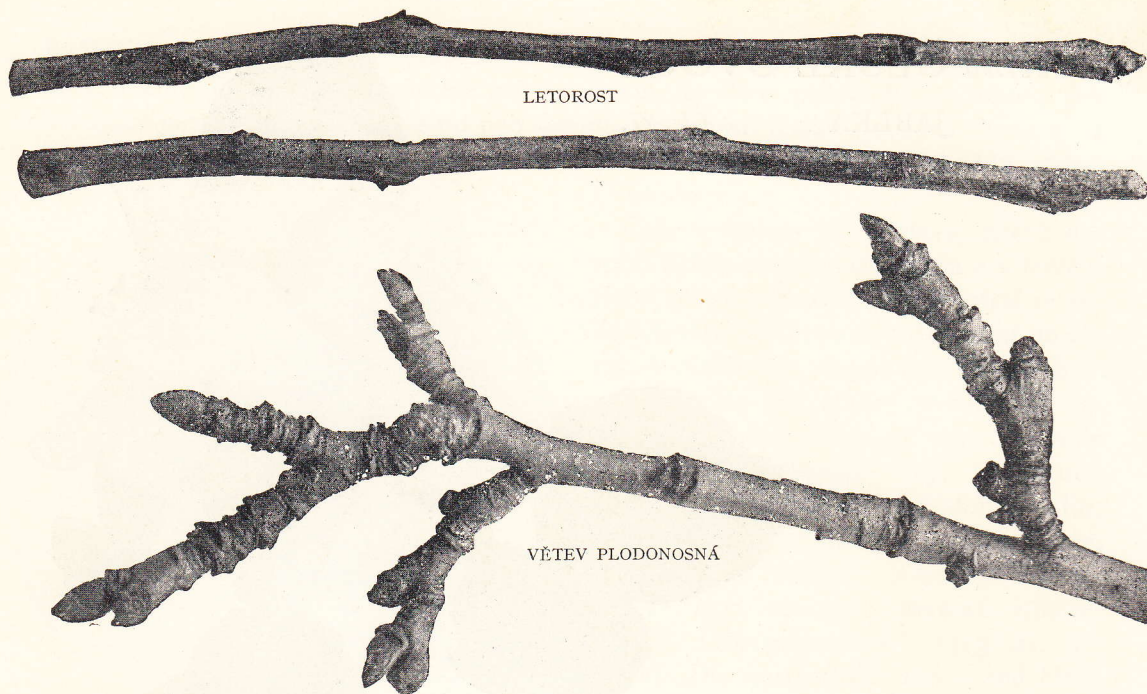
Jan Říha ČESKÉ OVOCE

JABLKA

Čís. 27.



BERNSKÉ RŮŽOVÉ - *Berner Rosenapfel* - *Rose de Bern*



BERNSKÉ

Koncem let osmdesátých minulého století se vyskytlo v zahradnických seznamech doporučení nového, překrásně zbarveného jablka, pod jménem „Neuer Berner Rosenapfel“, k čemuž bylo připojeno, že pochází ze Švýcar, kdež podle pověsti přinesl si kterýsi rolník v osadě Opplingen (v kantonu Bernském) z lesa jabloňové pláně, které po 20 letech, asi v roce 1888, dalo první plody. Tyto svojí nádhernou barvou a dobrou chutí vzbudily všeobecnou pozornost, následkem čehož se rychle šířilo. Pověst ta nebyla přemrštěna; jest vskutku z nejkrásněji zbarvených jablek, které se zamlouvá hned na první pohled každému a svádí k pěstování aspoň jediného stromu. Každé ovocné zahradě jest ozdobou a na stromech svítí jako granáty.

Daří se mu v každé půdě, kde dobře rostou jiné jabloně, avšak stromy v půdě hluboké, živné, s dostatečnou vláhou, skýtají největší a nejvybarvenější plody, naproti tomu plody se stromů rostoucích v suché, písčité půdě mají sice také krásnou barvu, zůstanou však drobné a padají před uzráním; v chladu neb ve stínu plody zůstávají více zelené, zcela neúhledně zbarveny a nejsou tak chutné. Místo se musí voliti před větry chráněné, drží špatně na stromech a mnoho jich spadne za většího větru, čehož jsou příčinou také dlouhé stopky. Na podobných chráněných místech lze sázeti i stromy vysoké, ať jest to již v polích neb zahradách; kde vítr škodí, lépe sázeti stromy nízké, které se buď volnému vzrůstu ponechají, neb, jsou-li šlechtěny na pravých podložkách, i uměle řeží, přizpůsobí se každému tvaru a plodí vždy hojně. Plod i stromy jsou vždy úplně čisté a plíseň na nich nebyla ještě nikdy pozorována.

Ve školce rostou zdravě, dosti bujně, avšak přece jen drobně, takže k výchově vysokých stromů jest lépe je šlechtiti v libovolné výšce na jiné stromky. Rozvětvují se později beze všeho přispění pěkně jehlancovitě, postranní větve se však rozkládají pod tíhou plodů.

Ploditi začínají brzo a plodnost jest ob rok hojná, až velmi hojná, stálá a zřídka úplně vynechávají.

Letorosty narůstají slabší, štíhlé a rovné, pod oky se velice málo prohýbají a černošedá, velmi jemná plst je řídce pokrývá, zvláště ke konci; po otření se lesknou, mají barvu tmavě fialovou, ve stínu zelenavě fialovou a ke spodu bývají zahaleny jako stříbřitým závojem; větší, kulaté i podlouhlé, žlutavé tečky se rozptylují řídce a zcela nenápadně.

Poměrně dosti velká, mezi nimi malá i maličká oka přiléhají, mají šupiny hnědě červenavé, pokryté šedou plstí a jsou na patkách jako oka vysokých, buď zcela krátce prohnutých, také klínovitých s třemi jemnými žeběrky. Dosti velká, štíhlá květní poupata mají šupiny červenavě tmavě hnědé a šedá plst je pokrývá jen částečně zcela jemně. (Viz obraz.)

Měkké, tmavě zelené, na spodní straně málo chloupkované listy bývají dlouhé asi 100 mm a široké 73 mm, široce vejčité, mají krátkou, jako nastavenou špičku, kraje nestejně a dvojmo pilovitě zoubkované, řapíky dlouhé 33—38 mm a řídce chloupkované, mnohdy mají i úzké palisty; jedna strana listu bývá delší a mohutněji vyvinuta. Ostatní listy bývají o něco menší, na větévkách plodonosných delší, tvaru eliptického a mají řapíky dlouhé až 55 mm.

Stromy vykvétají 4.—5. den jabloňového květu a mdle zarůžovělá poupata dodávají jim v rozpuku mdle červenavého vzhledu. Jednotlivé květy, široké 46—50 mm, bílé, jemně růžově stíněné a žíhané jsou sestaveny z užších plátků tak, že se vzájemně nedosahují. (Viz obraz.)

Příložený barevný obraz byl zhotoven podle plodů od p. Šandery v Sobčicích k účelu tomu věnovaných a znázorňuje velikost a tvar průměrně velkých plodů se stromů vysokých ve váze 120—160 g. Při větší úrodě zůstanou o něco menší; na krcích bývají větší, takže váha jich kolísá mezi 160—250 g. Menší plody bývají vždy pravidelnější a okrouhlejší než velké plody, které bývají stlačeny často až do pětihranu. Plody jsou zdánlivě vysoké, ač ve skutečnosti jsou vždy nižší než širší, v poměru asi 70×80, také 75×80; mnohé mají podobu k oběma koncům stejně zúženého soudečku, jiné se zužují více ke kalichu než k stopce.

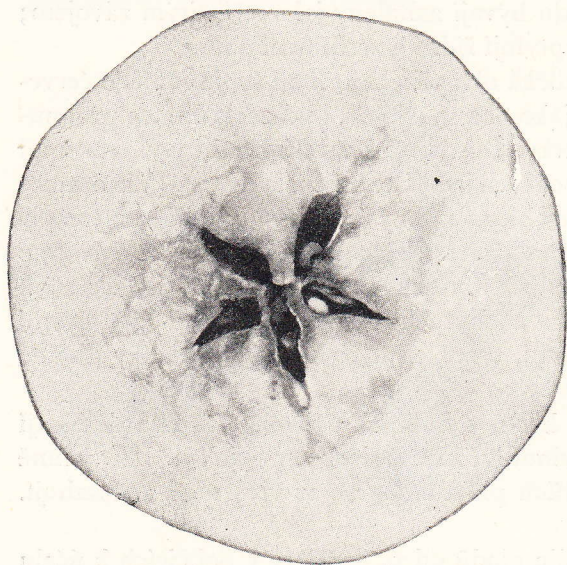
Kalíšky mají zavřené, zelenavě a šedě ochmýřené, sestavené z dlouhých ústů, u spodu širších, kdež se tísní k sobě, proti sobě kloní, vztyčují a mají přischlé špičky ven převislé. Vězí v užších, hlubších, drobně žebérkatých jamkách. Ze vznikajících zde žeberek se táhne asi pět zcela mírně přes celý plod až do jamky stopečné, čímž kulatost velkých plodů bývá ploše zhranatělá, plodů menších však zcela málo porušena.

Slabé, dřevnaté, k plodu silnější, zelenavé a zarudlé stopky bývají asi tak dlouhé, že jamky přecházejí o 6—20 mm a vězí v jamkách buď širších a mělkých, nebo užších a hlubokých, jsou často na stranu přitlačeny zobákovitým hrbolem, který újí jamku. Mnohdy bývají ty hrboły, kohoutkem zvané, jako u Holovouského malinového, velmi silné, vždy však štíhlejší; někdy jsou zcela malé a velmi často úplně scházejí, zvláště u plodů malých.

Na stromech jsou plody velmi krásně modravě ožíněny a mají slupku něžnou, lesklou, hladkou, buď suchou, také i kluzkou, barvy nádherně tmavě červené, strana sluncem ožehlá bývá tmavší a nezřetelně žíhaná, kdežto ve stínu žlutavá, spodní barva někdy málo prokvétá. Bělavě šedé, silnější, zdánlivě propadlé tečky se rozptylují na spodní polovině plodu řídčeji, k temeni hojněji, až se mění v bělavé píhy. Mnohdy se vyskytují menší i větší, jednotlivě i vyvstálé skvrny s celistvým krajem. Plody ve stínu vzrostlé nebývají tak sličné, jen žlutavé neb zelenavé a dílem mdlou, temnou červení lehce pokryty neb žíhány.

Po rozkrojení dužnina voní mírně, zcela odlišně než celé jablko, má barvu žlutavě bělavou, která někdy jen k temeni, jindy, zvláště pod slupkou, prokvétá něžně růžově a jen v mezích jaderníka zůstává žlutavě bělavou; ve stínu vzrostlé plody mají ji až i zelenavou; jinak jest jemná, kyprá, dosti šťavnatá a má chuť navinule více sladkou, dobrou a libě, ač lehce kořenitou.

Podkališí se táhne kuželovitě hluboko, od něho se táhnou zelenavá, jednotlivě i růžová vlákna, obklopující jaderník; jaderník má osu dutou, do níž se pootvírají, po stěnách jen velmi řídké natrhaná pouzdra užšími neb širšími šterbinami. Každé pouzdro chová 1—2 pěkně vyvinutá, baňatá, hnědá jádra. (Viz obraz.)



Češe se kolem sv. Václava, načež dospívá kjidlu poslední dny října a v ten čas slabě, avšak příjemně voní a udrží se při úplné svěžesti, šťavě a dobré chuti až do vánoce. Vydrží i déle, ale pak mizí šťáva a chuť.

K snědku jest dobré a zároveň nemalou okrasou stolu, na trhu se bude každému zamlouvati svojí nádhernou barvou. K zasilání se musí dobře baliti, neboť pomačkané plody zahnívají rychle.

Popisy lze nalézt: „Ovocnické Rozhledy“ 1911 str. 261, Bernské růžové, „Deut. Obstbauzeitung“ 1913 str. 58, Lucas „Die wertvollsten Tafel- und Handelsäpfel“ č. 66, Berner Rosenapfel, „Pomol. Monatshefte“ 1893 str. 249, Neuer Berner Rosenapfel.

Z vedlejších jmen jsou známa: Rose de Bern a Różanka berneňská.



BERNSKÉ RŮŽOVÉ – *Berner Rosenapfel.* – *Rose de Bern.*